

80 pistes

Guia de butxaca per a una bona estada

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Llengües

Direcció: Marta Estella Clota
Redacció: Laura Garcia Jordan, Jordi Pujol Nadal i Mercè Nogués Palou

Grafisme: Fundació Tam-Tam
Il·lustració: Joan Sanz

Primera edició: 2002
Segona edició ampliada i actualitzada: 2007
© 2002 Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Llengües.

Aquesta publicació forma part del programa Intercat, impulsat per iniciativa dels organismes següents: Direcció General d'Universitats (Generalitat de Catalunya), Serveis Lingüístics (UB), Servei de Llengües (UAB), Servei de Llengües i Terminologia (UPC), Gabinet Lingüístic (UPF), Servei de Llengües Modernes (UdG), Servei Lingüístic (UdL), Servei Lingüístic (URV), Servei Lingüístic (UOC), Universitat Ramon Llull.

80 pistes

Guia de butxaca per a una bona estada

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Llengües

PRESENTACIÓ

80 pistes és una guia que té com a objectiu donar a conèixer a les persones que vénen a estudiar a una universitat de Catalunya diversos aspectes sobre els hàbits i el funcionament de la societat catalana. Com se saluda una persona que s'acaba de conèixer, quan convé parlar a algú de tu o de vostè o com cal actuar quan ens conviden a sopar són algunes de les qüestions que s'hi

tracten, qüestions que són tan importants com el coneixement de la llengua mateixa per assegurar que la comunicació entre persones sigui fluida i gratificant.

Confiam que us serà útil i aprofitem l'avinentsa per a desitjar-vos una bona estada a la universitat.

SUMARI

RELACIONS PERSONALS

I SOCIALS 5

EL TARANNÀ CATALÀ 5

Expressius i acollidors? 5

Directes i poc protocol·laris 5

LLENGUATGE VERBAL I CORPORAL 5

Com va tot? 5

Moltes converses alhora 5

Parlar amb imperatius 5

Em toquen mentre parlo 5

Mirades directes 5

Trobo que 5

Ei, tio! Ei, tia! 6

Malparlats? 6

Senyora/senyoreta 6

Donar les gràcies 6

Demandar disculpes 6

CONÈIXER ALGÚ 6

Els dos petons 6

Tu o vostè? 6

Noms i cognoms 6

TINC UNA CITA 7

Puntualitat 7

A quarts de 7

TINC PARELLA 7

Parelles i relacions 7

LA FAMÍLIA I ELS AMICS 7

Lligams familiars 7

Els amics, la colla o el grup 7

ÀPATS I GASTRONOMIA 8

TINC GANA 8

Parts del dia 8

Menjar i relacionar-se 8

Menjars típics 8

Beure alcohol 8

Sóc vegetarià 8

Menjar ecològic 9

EM CONVIDEN A SOPAR 9

La importància del convit 9

I tu, què portaràs? 9

I si no em conviden? 9

VAIG A UN RESTAURANT 9

Els preus 9

Pago jo? 9

Deixo propina 9

M'enduc el que no m'he menjat 9

Puc fumar? 10

MOURE'S: MITJANS DE TRANSPORT,

CONDUCCIÓ 10

AGAFO ELS TRANSPORTS

PÚBLICS 10

Tren, metro, bus..... 10

VAIG EN BICI 10

Ciclisme urbà 10

FAIG DIT 10

L'autoestop 10

CONDUEIXO 10

Anar en cotxe 10

Llogar o compartir cotxe 11

Tolerància 0 11

TORNAR A CASA 11

Vols barats 11

TELÈFON, CORREU I INTERNET 11

PARLO PER TELÈFON 11

Com he de respondre? 11

Telèfons públics i locutoris 11

Fixos i mòbils 12

ENVIO UN PAQUET 12

Correus i missatgeria 12

ENVIO UN CORREU ELECTRÒNIC 12

Cibercafès 12

Xarxa Wi-Fi 12

EMANCIPACIÓ 12

ESTUDIO 12

Finançament dels estudis 12

L'autoresponsabilitat 12

Tracte amb el professorat 12

El quart d'hora acadèmic 13

Menjadors universitaris 13

Fer campana 13

Estudiar a l'estranger 13

TREBALLO 13

Estudies o treballes? 13

Quan començo? 13

Busco feina 13

M'INDEPENDITZO 13

Anar-se'n de casa 13

BUSCO PIS 13

Residència 13

Habitatge 13

TINC FILLS 14

TRADICIÓ, CULTURA I FESTA 14

ME'N VAIG DE FESTA 14

Horaris nocturns 14

Beure al carrer 14

Festes populars i folklore 14

Oferta cultural 15

FAIG VACANCES 15

Vacances 15

Pont i fer pont 15

FAIG ESPORT 15

Esport d'estiu i d'hivern 15

MODA I APARENÇA 15

EM VESTEIXO 15

Què em poso? 15

Roba i clima 15

PARTICIPACIÓ 16

VULL PARTICIPAR 16

Votar a partir dels 18 16

Associacionisme 16

LLENGÜES 16

PARLO IDIOMES 16

Aprendre llengües 16

Parles anglès? 16

I DEL CATALÀ, QUÈ? 16

Quines llengües es parlen

a Catalunya? 16

Una de les llengües 17

Un model lingüístic integrador 17

Què hi diu la llei? 17

A la universitat 17

RELACIONS PERSONALS I SOCIALS

EL TARANNÀ CATALÀ

Expressius i acollidors?

Un dels tòpics que se sol atribuir a la cultura espanyola és que la gent és molt expressiva, oberta i acollidora. Això és així en alguns casos, però a Catalunya generalment les persones us pot semblar que es manifesten amb més fredor i reserva en iniciar les relacions socials. Fins i tot hi ha qui diu de nosaltres que som avorrits... Com en tots els casos, ja se sap, més val tenir la ment ben oberta i mirar de no generalitzar. De fet, no heu de patir gens, ja que aquest tarannà, que en alguns casos pot semblar més distant d'entrada, es torna càlid i sòlid a mesura que les relacions progressen.

Directes i poc protocol·laris

En situacions informals, la manera de parlar dels catalans és molt directa i poc protocol·lària. Res a veure, doncs, amb el llenguatge cerimoniós que sovint s'utilitza en alguns països de l'Àsia i de l'Amèrica del Sud, en el qual predominen les formes de cortesia. Aquí més aviat escassegen, i no us ho prengueu malament si algú us demana una cosa sense el **si us plau** o **per favor** corresponent. Això sí, cal exigir un tracte educat i respectuós i, en general, això se sol complir.

LLENGUATGE VERBAL I CORPORAL

Com va tot?

Quan algú ens respon **Molt bé!** a la pregunta **Com va tot?** no hem d'entendre que a aquesta persona tot li rutlla de la millor manera possible, ni ho hem d'interpretar com una invitació al diàleg. Es tracta, simplement, d'un pur formalisme —d'una convenció lingüística— que apleix una funció important dins l'acte comunicatiu: la d'establir i mantenir una relació civilitzada amb els nostres interlocutors. Aquestes expressions estereotipades no tenen sentit pel seu contingut, sinó pel context en què són utilitzades. **Bon profit!, com anem?, què fem?, anar fent, records!, com estàs?** en són altres exemples.

Moltes converses alhora

Compartir taula, tant si és per fer un cafè com per sopar, amb un grup d'amics catalans pot ser una mica atabalador. Sobretot si sou d'un país centreeuropeu, no fa gaire que heu arribat, no domineu la llengua i, en definitiva, esteu acostumats a un tarannà més formal o endreçat a l'hora de conversar. Aquí, a més d'un to de veu més aviat alt, és habitual que en una mateixa conversa es pugui parlar de molts temes alhora i es passi, pràcticament sense avisar, de la política al futbol o al programa de televisió de moda.

Parlar amb imperatiu

En moltes llengües —anglès, català, alemany...—, l'imperatiu és el temps verbal utilitzat per a expressar una ordre (**Vine!**). Allò que ens interessa, però, no és el que aquestes llengües tenen en comú, sinó en quines situacions convé utilitzar aquest mode verbal. Per exemple: és correcte socialment dir **Posa't a la cua!** a una persona que no coneixeu de res i que us vol passar al davant en un forn de pa? No. A grans trets, es pot dir que aquí l'imperatiu s'utilitza quan ja hi ha força confiança (entre els amics, companys de feina, la parella...) i, especialment, entre la família (pares i germans) i en contextos informals entre la gent jove (quan beuen, quan juguen, quan se'n van de marxa...). Hi ha llengües, però, com l'alemany, en què l'ús de l'imperatiu és molt més restringit i pot sonar groller en contextos en què potser aquí passaria desapercebut. I, més encara, alguns països —sobretot els llatinoamericans—, lluny d'utilitzar-lo, sovint fan servir fórmules d'extremada cortesia.

Em toquen mentre parlo

En comparació amb altres pobles del món, i igual que en altres països del Mediterrani, a Catalunya tendim a ser expressius amb els gestos i els moviments a l'hora de parlar. I això implica, també, que habitualment a més de fer servir molt el llenguatge del cos també ens toquem. Una mà al braç, un copet a l'esquena... Abans d'arribar a conclusions equivocades (o a fer-se falses esperances), convé doncs saber que aquest és el tarannà de molts joves universitaris (amb les excepcions corresponents), i que més enllà de ser un recurs comunicatiu més, no té cap altre significat. O sí... Però això ja són figues d'un altre paner: El cas és que això acostuma a sobtar les persones procedents de països en què es guarden més les distàncies en les relacions interpersonals.

Mirades directes

Si anant pel carrer, al metro o en un bar us trobeu amb la mirada directa d'algú, sigui del mateix sexe o de l'altre, no us espanteu. Per a algunes cultures, com l'asiàtica, una mirada molt explícita i directa entre un home i una dona pot significar alguna cosa més que simple curiositat. Aquí, d'entrada, és normal mirar i ser mirat d'una forma directa i fins i tot compartir algun gest de complicitat si es dona el cas.

Trobo que...

Quan feu un viatge a un altre país, sovint teniu la necessitat d'expressar l'efecte que us causa i fins a quin punt us agrada o us desagrada. Tothom és ben lliure de dir el que pensa però quan no sou a casa, és important suavitzar les impressions i deixar ben clar que només es tracta d'una opinió, especialment si són negatives. La fórmula **trobo que...** (*I think that...*, *Ich glaube, daß...*) és una de les més apropiades per a aquestes situacions.

Ei, tio! Ei, tia!

La paraula **tio/tia** (*man* o *mate* en anglès) se sent cada cop més en tot tipus d'expressions pròpies del registre informal: **quin tio!, de què vas, tia?, què passa, tio?** Entre els més joves, l'expressió **ei, tio/tia!** és força utilitzada per a adreçar-se a algú.

Malparlats?

La informalitat en les relacions socials també es troba en la forma de parlar i, és clar, en l'ús d'expressions malsonants o paraulotes. Sovint aquestes expressions formen part del llenguatge més informal i popular i no sempre tenen una connotació estrictament negativa. Pot sobtar, per exemple, l'ús de paraules com **collons** o **hòstia** per expressar sorpresa i que no són gens estranyes en converses informals entre amics.

Senyora/senyoreta

Senyoreta (*Miss* en anglès, *señorita* en espanyol) és un terme que tradicionalment s'havia fet servir per a adreçar-se a una noia jove, normalment que no estava casada, però actualment aquest terme està en desús. A Catalunya és, a més, una paraula que marca diferències de gènere (no es diu *senyoret*) i, per tant, inadequada als temps actuals.

Donar les gràcies

Donar les gràcies és una de les convencions socials més practica- des a tot arreu –asiàtics i sud-americans en són els reis–. En català, l'expressió més popular és **gràcies** a seques o **moltes gràcies** (*moltes de gràcies* en balear), en detriment d'altres solucions més formals, com **molt agraït/agraïda, moltes mercès** o **molt amable**. En alguns llocs de Catalunya, també podeu escoltar dir **merci**, del francès, tot i que es pronuncia diferent: «mèrsi». Com en altres llengües, la norma també demana a l'interlocutor que respongui a aquest agraïment: **de res** (*not at all, you are welcome* en anglès) i **no es mereixen** són les formes que han fet més fortuna.

Demandar disculpes

Entre les expressions més utilitzades hi ha **perdó, perdona'm** i **em sap greu** o **em sap molt de greu**, que poden ser co- rrespostes, per indicar que s'accepten les disculpes, amb un **no passa res, és igual, no t'amoïnis** o **tant és**. Tot sigui per un món més món.

CONÈIXER ALGÚ

Els dos petons

Si us presenten algú i us fa dos petons, no us estranyeu, ni ho inter- preteu malament; aquí és una manifestació culturalment positiva i natural, com també ho és en altres països europeus amb certes variants. Els dos petons són el més habitual entre les noies i quan se saluden també un noi i una noia; en canvi, els nois acostumen a donar-se la mà o a fer-se una abraçada. A França, per exemple, es fan tres petons (un més que nosaltres!), i l'ordre per començar també canvia. A l'Àfrica, Amèrica del Sud i Àsia, en canvi, el més habitual en aquesta situació és encaixar les mans o abraçar-se. En molts casos, fins i tot s'evita el contacte físic si no hi ha una relació

molt propera d'amistat o parentiu. On també s'abracen, és als països nòrdics i als Estats Units. A Rússia els petons són de l'àmbit íntim, per més que sovint veiem per la televisió com els polítics d'aquestes terres es petonegen a les rebudes oficials. A Alemanya, com en altres països centreeuropeus, les abraçades o els gestos més afectuosos en situacions de benvinguda, per exemple, es res- tringeixen entre bons amics, mentre que en espais laborals o més formals, es fan encaixades de mans.

Tu o vostè?

Imagineu-vos que heu de demanar l'hora a un desconegut i que no sabeu com tractar-lo: de tu o de vostè? Doncs aquí el *vostè* ha anat deixant lloc al *tu*, i actualment cada cop hi ha més gent que es parla de tu sense que aquest fet sigui vist com un signe de mala educació. Això és així entre la gent jove –a la universitat gairebé tothom es tuteja– i fins i tot entre persones que no es coneixen i en alguns àmbits formals, tot i que se segueix distingint com un signe de bona educació tractar de *vostè* la gent més gran i en situacions de formalitat.

En altres llocs del món, el *vostè* s'ha mantingut més, fins i tot en els registres no formals; pensem, per exemple, en el *vous* francès. I més encara: en alguns pobles castellanoparlants d'Amèrica del Sud, asiàtics (la Xina, el Japó...) i Rússia fan servir majoritàriament el *vostè* o el *vós*, ja que associen aquest tractament a una manifes- tació de respecte cap a l'altre. Finalment, cal tenir en compte que en algunes llengües, com l'anglès, la distinció entre *vostè* i *tu* no té un equivalent.

Noms i cognoms

Al voltant dels noms i dels cognoms hi ha tantes diferències com cultures hi ha al món. En molts països (Rússia, el Regne Unit, els Estats Units...) les dones adopten el cognom del marit en casar- se; aquí, no. En d'altres, només hi ha un sol cognom per persona, el del pare; aquí en tenim dos, el del pare i el de la mare. Moltes persones hi posen entremig una *i*. Des de no fa gaire, se'n pot triar l'ordre (abans, el cognom patern hi havia d'anar primer), tot i que aquesta pràctica encara és molt anecdòtica, i pràcticament tothom manté l'ordre tradicional.

Respecte als noms, cal dir que per a la majoria de mares i pares el santoral cristià és la principal font d'inspiració i, per això, alguns noms catalans no són gaire diferents dels que podem trobar en altres cultures occidentals, com la italiana, la francesa o l'espanyola, tot i que segur que us sonaran molt diferent. Sigui com sigui, això fa que aquí no hi hagi la varietat de noms que hi ha en altres pobles que no s'inspiren en els noms dels sants. A la Xina, per exemple, els pares creen els noms dels seus fills pensant en la vida que desitgen per a ells i, per tant, els noms es compten per milers. A l'Àfrica subsahariana els noms poden estar relacionats amb la religió (animisme, islamisme, cristianisme); també és freqüent vin- cular el nom al d'un familiar i relacionar-lo, alhora, amb les circum- stàncies que van envoltar el naixement de la criatura; per exemple, a Costa d'Ivori hi ha moltes nenes i nens primogènits que es diuen Kuadio, que significa justament això: 'primogènit'.

TINC UNA CITA

Puntualitat

Ser puntual és relatiu, tot depèn de la perspectiva des de la qual es miri. Per a anglesos i asiàtics arribar a l'hora és un valor molt cotitzat; si els primers practiquen la famosa puntualitat britànica, per als segons no està gaire ben vist que un professor sigui impuntual. A l'altra cara de la moneda, llatinoamericans i, sobretot, africans no hi donen la mateixa importància, i pensen que arribar tard no és pas tan greu. Pel que fa a Catalunya, es pot dir que en general la gent sol ser bastant puntual en les cites formals (quan es va a un acte públic: teatre, cinema, classes, presentació, casaments...), però que la cosa canvia quan del que es tracta és de quedar amb els amics... Sempre hi ha algú que poc o molt s'hi repenja. L'ús del telèfon mòbil també ha fet canviar, i molt, els hàbits els darrers anys. Això permet que els canvis d'hora i de lloc es puguin produir a l'últim moment i que fins i tot hi hagi algú, quan la trobada és col·lectiva, que decideixi quedar-se a casa o canviar de plans a última hora avisant, simplement, amb un SMS.

A quarts de...

Les llengües reflecteixen la manera de viure de les persones que les parlen, i de vegades resulta sorprenent de veure fins a quin punt s'adapten a les necessitats dels parlants. Una mostra de tot això és l'expressió catalana **a quarts de...** —en català les hores s'expressen en quarts—, que sovint utilitzem quan no volem dir l'hora exacta a què arribarem a una cita. És, de fet, una manera de dir que arribarem després de dos quarts.

TINC PARELLA

Parelles i relacions

Com a tot arreu, aquí hi ha una mica de tot. La societat catalana és culturalment monògama i el que es produeix normalment i per tradició —el pes de la moral catòlica s'hi fa notar— són les relacions estables amb una persona: és quan parlem de **tenir parella** o **tenir nòvio/nòvia** o **sortir amb algú**. Entre la gent més jove, però, són habituals les relacions esporàdiques, i, en aquests casos, se sol utilitzar el mateix vocabulari. També es fa servir **amic/amiga** o un **rotllo**, quan estem parlant d'una relació puntual i, en general, d'un encontre sexual. Està molt en desús el concepte de **prometatge** o **estar compromès** i la petició de matrimoni en el sentit formal. Això dependrà de cada parella i, sovint, s'interpreta més com un joc o un gest romàntic que no pas com un pas necessari. Les relacions sexuals esporàdiques i fora de la parella estable i/o matrimoni són vistes d'una forma natural entre els més joves, tant homes com dones, tot i que no sempre hi ha el mateix grau d'obertura per part de pares i/o avis en una mateixa família. Aquesta situació es viu de forma molt diferent en alguns països asiàtics o de tradició musulmana on, per exemple, les demostracions afectives públiques estan mal vistes o fins i tot prohibides. L'obertura de la societat catalana en aquest aspecte es fa evident en les zones més urbanes, com ara Barcelona i l'àrea metropolitana, on cada vegada és més freqüent trobar botigues eròtiques i similars obertes a tothom.

Pel que fa a l'homosexualitat, l'acceptació social també és més evident en zones urbanes i cada vegada més normalitzada socialment. Cal recordar que el 2006 l'Estat espanyol va aprovar una llei que permet els matrimonis civils entre persones del mateix sexe. A Catalunya també es permet l'adopció per part de parelles homosexuals.

Pel que fa a altres conductes, la poligàmia, present en algunes cultures, aquí no és socialment acceptada, cosa que no treu que hi hagi persones que d'acord o no amb la seva parella mantinguin relacions amb altres persones fora de la parella estable... Però això ja són figues d'un altre paner!

LA FAMÍLIA I ELS AMICS

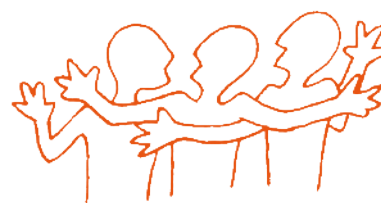
Lligams familiars

Aquí, com a bons ciutadans mediterranis, els lligams familiars i d'amistat són molt importants. És habitual que diferents generacions d'una mateixa família, des dels avis fins als néts, visquin en un mateix poble o ciutat, o almenys no gaire lluny. Segueix sent un costum molt arrelat el dinar setmanal, normalment els diumenges, en què es reuneix tota la família propera (pares, germans, avis...) per compartir un àpat copios i una llarga sobretaula. Així que és habitual sentir dir a algun amic català que diumenge té previst **dinar a casa els pares**. Això també passa per Nadal i altres dates assenyalades; però no patiu, sempre hi ha lloc per a convidats. Aquesta manera de funcionar pot semblar una mica estranya per a persones que vénen de països com els Estats Units o del nord d'Europa, on l'alta mobilitat i un tarannà més individualista fan que les relacions no siguin tan estretes. En canvi, altres cultures, com les d'alguns llocs d'Àsia o d'Amèrica del Sud, on la família és part central de les relacions socials, veuen estrany que algunes famílies no puguin atendre directament els avis, que han de viure en residències especials per a gent gran.

Els amics, la colla o el grup

El grup d'amics, o **la colla**, és molt important per als joves catalans. És habitual mantenir unes relacions molt fortes de confiança i d'amistat amb persones del mateix sexe o diferent que es converteixen en veritables confidents, companys de festa, i també persones que ens acompanyaran al llarg de la vida, fins i tot amb vincles equivalents —tot i que això dependrà de cadascú— als de les relacions familiars. Si d'entrada us pot semblar que fer amics a Catalunya no és tan fàcil com us imaginàveu, sí que veureu que un cop establerta la relació d'amistat, pot durar per sempre.

ÀPATS I GASTRONOMIA

TINC GANA

Parts del dia

Aquí dividim el dia en sis parts, que aproximadament corresponen a les hores següents: matinada (5-7 h), matí (8-12 h), migdia (12-14 h), tarda (15-18 h), vespre (19-21 h) i nit (22-4 h). L'hora del dinar sol ser cap a les 14 h —unes dues hores més tard que per a la majoria de països d'Europa, també d'Àsia i els Estats Units, entre d'altres— i la del sopar, entre les 21 i les 22 h, en tots dos casos més tard que en molts altres països d'Europa, Àsia i Àfrica.

Menjar i relacionar-se

Fem tres o quatre àpats: l'esmorzar, al matí; el dinar, al migdia; el berenar (algunes persones, sobretot els infants), a la tarda, i el sopar, a la nit. D'aquests àpats, el dinar i el sopar són els més abundants. Això ens diferencia d'altres cultures, com, per exemple, la britànica, en què l'esmorzar és un àpat important, i el dinar queda en segon terme. Hi ha qui fa un petit desdèjuni en sortir de casa, si és abans de les 8 del matí, per exemple, i que a mig matí —cap a les 10— torna a fer un petit esmorzar, que en aquest cas pot ser un entrepà, una pasta (croissant, ensaïmada...), etc.

Com a bon país mediterrani és normal que els amics i les famílies trobin espais de relació acompanyats de menjar. És habitual quedar per dinar o per sopar, per compartir experiències, celebracions o simplement pel gust de trobar-se gaudint d'un bon àpat, tant a casa com al restaurant. I això no només passa en l'entorn familiar i d'amistat. En àmbits laborals, sovint s'organitzen dinars de feina, a vegades en un to semiinformal i és normal tancar negocis acompanyats d'un bon sopar.

Menjars típics

A Catalunya trobareu una gran varietat d'opcions gastronòmiques. A zones urbanes, especialment a la ciutat de Barcelona i rodalies, són cada vegada més freqüents els restaurants ètnics, amb menjars d'altres països, normalment de comunitats que han començat a establir-se de forma molt significativa al nostre país: xinesos, indis i paquistanesos, libanesos, mexicans, tibetans...

També, és clar, hi trobareu menjars de comunitats de la Península, com ara els pinxos bascos i les tapes, que tot i que ja formen part de la nostra gastronomia, són una tradició importada pels espanyols del sud que entre els anys 50 i 60 es van establir a Catalunya.

És a les ciutats, doncs, on tindreu més dificultats de trobar bona cuina catalana a bon preu. És recomanable buscar bars i restaurants que facin menús casolans a migdia a preus assequibles (dels 8 als 12 euros amb postres i cafè, sovint), en què trobareu alguns dels menjars típics de les famílies catalanes: arròs a la cassola (o paella), macarrons amb tomàquet, sopa i/o escudella i carn d'olla, botifarra amb seques, escalivada...

Aquests són alguns dels plats típics, però per assaborir-ne uns quants més us caldrà desplaçar-vos pel territori: agafeu el tren i recorreu els pobles costaners del Maresme (cap al nord de Barcelona), o tasteu la gastronomia de les terres gironines, o de les terres del sud (Tarragona, Terres de l'Ebre)... Hi trobareu una gran varietat d'arrossos, de carns i peixos al forn, amb combinacions sorprenents de dolços i salats, postres casolanes. Tot un univers que va més enllà de la paella, la truita de patates i el pa amb tomàquet, de què tant haureu sentit parlar.

Beure alcohol

Beure alcohol és una tradició, entre els adults, que és present en la majoria d'àpats i celebracions entre família i amics: el vi i el cava s'enduen la palma. En altres llocs d'Europa, aquest fet també té una llarga tradició cultural i una importància cabdal per al desenvolupament de les relacions socials: en determinades àrees geogràfiques, com els països escandinaus o la Gran Bretanya, beure s'ha convertit en un element social més, sense el qual de vegades es fa difícil entaular una conversa o aprofundir-hi. A Rússia, el país del vodka, beure'n és tot un ritual i no hi ha ningú que se n'escapi; se suposa que tots n'han de beure. Tan important és aquest hàbit que un estranger pot ofendre un nadiu si no beu el que se li ofereix. La importància de l'alcohol també es posa de manifest en altres cultures, com la xinesa, on és indispensable en el camp empresarial: sense beguda, no hi ha negoci.

Sóc vegetarià

Tot i que encara és força minoritari, en comparació amb altres països europeus, com Alemanya —on el vegetarianisme està força estès socialment—, o la Índia —majoritàriament per qüestions religioses—, a Catalunya cada vegada hi ha més persones que per convicció o per raons de salut opten per una dieta vegetariana. A Catalunya, podeu trobar una gran varietat de fruites i verdures, llegums, arrossos i altres aliments bàsics que poden fer les delícies de qualsevol vegetarià. A Barcelona, i cada vegada en més ciutats i pobles, trobareu una oferta específica de restaurants vegetarians. També cada vegada és més fàcil trobar aliments especials, com ara preparats de soja (tofu, seitán...) en botigues especialitzades i fins i tot en alguns grans supermercats. La cosa potser es pot complicar una mica més quan sou en zones més interiors o de muntanya, on la carn és molt present als menús casolans. Més val no abaixar la guàrdia! I és que encara és habitual trobar-nos una mica de tonyina en conserva en allò que a la carta deia que era un entrepà vegetal i no és gens estrany que un arròs amb verdures porti uns trossets de pernil o pollastre.

Menjar ecològic

La preocupació pel medi i la voluntat de cuidar la salut ha fet créixer la demanda de menjar ecològic. Encara estem lluny de tenir l'àmplia oferta que es pot trobar en països centreeuropeus com Alemanya, on des de fa dècades hi ha grans cadenes d'alimentació només d'aquesta mena de productes, però en moltes ciutats i també pobles de Catalunya trobareu petits establiments especialitzats, en alguns casos antigues herboristeries, que ofereixen una oferta encara petita però força variada de productes elaborats seguint criteris ambientals. A Catalunya, aquest tipus de productes —no només aliments, també de neteja de la llar o personal...— porten el distintiu del Consell Català de Producció Agrària Ecològica, un organisme que depèn de la Generalitat de Catalunya i que certifica els productes ecològics.

EM CONVIDEN A SOPAR

La importància del convit

El significat del convit varia segons les cultures i sempre és útil saber les diferències que hi ha, ja que el desconeixement d'aquestes qüestions pot donar lloc a petits malentesos. Sabíeu, per exemple, que en alguns països asiàtics com la Xina i el Japó cal donar les gràcies repetidament quan us conviden a sopar a casa d'algú? A grans trets, es pot dir que els catalans convidem força i que són freqüents els sopars familiars o d'amics. Com segurament comprovareu, és molt fàcil que algun dia us convidin a sopar. Convé saber, però, que això no té la importància ni el valor social que té en altres països, com ara la Xina, on l'oferiment del menjar és viscut com una mostra profunda d'afecte i amistat. Per a nosaltres sovint és un acte senzill, informal i poc cerimoniós. L'hàbit de retornar el convit està força estès, i és habitual però no obligat que la persona convidada porti algun detall als amfitrions (sovint, vi o postres).

I tu, què portaràs?

No us estranyeu si mai us conviden a sopar i us demanen que hi porteu un plat. Aquesta és una pràctica molt habitual entre els joves, sobretot quan s'és molta colla i es té poc temps i pocs diners. Una truita, una amanida, un pastís, beguda..., qualsevol plat és benvingut i tot s'hi val, no cal que us passeu tota la tarda a la cuina! Un cop entaulats, el que fem aquí és compartir el menjar, perquè tothom pugui tastar els plats dels altres.

I si no em conviden?

Si heu pensat passar a visitar un amic o conegut, sempre que no tingueu clar que no hi posarà cap pega, és millor avisar amb una mica d'antelació. En ambients joves i informals, no sol passar res si us presenteu a sopar sense avisar; sempre es pot demanar una pizza! Però no tothom està preparat per a visites inesperades. Segur que ningú no us tancarà la porta, però potser es pot generar alguna situació d'incomoditat inicial. Aquesta reacció és inconcebible en països asiàtics, com ara la Xina o el Vietnam, on l'hospitalitat és un valor quasi sagrat entre coneguts i familiars i són normals i benvingudes les visites inesperades en què la taula familiar es va omplint de comensals que sempre tenen un plat a taula.

VAIG A UN RESTAURANT

Els preus

Anar de restaurant no sempre ha de suposar un desequilibri en el pressupost. Aquí es pot menjar fora de casa de moltes maneres. Pots triar entre la millor cuina del món —qui no coneix Ferran Adrià i les excentricitats del Bulli!—, i a l'altre extrem, el menjar ràpid més internacional i opcions més locals, com ara els entrepans, les tapes i menjars molt assequibles de la cuina de gairebé qualsevol país del món. Només heu de saber trobar el lloc i estar atent als preus. Als migdies, la majoria de bars i restaurants de preu baix i mitjà preparen menús a preu fix, que poden costar entre els 6 euros d'un xinès als 8 o 12 de la majoria. Podeu triar entre un llistat de primers i segons, normalment la beguda i les postres hi estan incloses, i no sempre el cafè o el te. Als campus universitaris i les facultats, els bars i menjadors tenen preus més econòmics. I també a la universitat i a moltes feines, cada vegada més la gent s'endú el dinar preparat de casa en una carmanyola o recipient similar; a punt per escalfar. Per sopar i els caps de setmana, els menús acostumen a desaparèixer o a pujar de preu.

Pago jo?

Aquí, quan sortim, en lloc de pagar una ronda per a tothom, que és el que se sol fer en molts països centreeuropeus i fins i tot en alguns llocs de la Península, com el País Basc, cadascú paga la seva consumició. Hi ha algunes excepcions a aquesta regla (quan se celebra un aniversari o un sant; quan es vol tornar un favor...), però és bo saber que en general, i també amb tantes excepcions com calgui, aquest és el costum, i de manera especial entre els joves universitaris, que acostumen a anar bastant justos.

En anglès hi ha l'expressió *to go Dutch*, que és quan cadascú es paga la seva consumició. A Rússia, i en alguns casos a Catalunya i a molts altres països on se segueixen mantenint rols sexistes en les relacions socials, els nois sempre paguen. I a la Xina resulta ofensiu no deixar que us paguin el compte quan us conviden. Convé de saber que aquí quan algú us diu: «Anem a fer un cafè», no està pressuposant que ell o vosaltres hàgiu de convidar. Hi ha països asiàtics, en canvi, on es prendrien aquesta frase com una invitació formal.

Deixo propina

A diferència de països com els Estats Units, aquí ningú no està obligat a deixar propina als bars o restaurants, però la majoria de gent ho continua fent, sobretot quan l'import és elevat o el servei excepcional. No s'acostuma a deixar res quan preneu un cafè, però sí quan sortiu a sopar en grup. La quantitat dependrà del cost total de la factura i pot variar entre el 5 i el 10 per cent de l'import final.

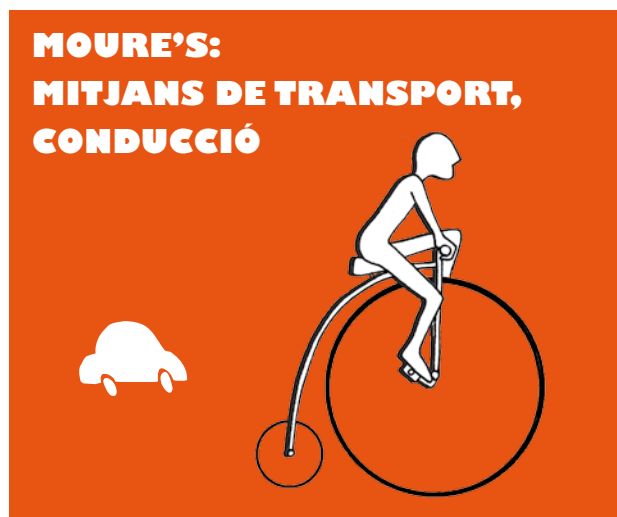
M'enduc el que no he menjat

Encara hi ha un cert pudor a l'hora d'endur-se el menjar o el vi que ha sobrat quan es menja en un restaurant mitjanament car. Però no us talleu! Les coses comencen a canviar i en molts locals, els cambrers ja no s'estranyaran gens si els demaneu d'endur-vos el tros de pizza que no us heu acabat o l'ampolla de vi que s'ha quedat a mitges.

Puc fumar?

Prendre un cafè o una cervesa en un local públic amb un cigarret entre els dits ha anat perdent l'aire poètic i cinematogràfic i s'ha anat convertint, des de les polítiques més dures als Estats Units fins a les noves lleis d'estats fumadors com Irlanda o Itàlia, en un acte prohibit o, com a mínim, causa de polèmica. Actualment, una llei del Govern espanyol protegeix els no fumadors amb algunes restriccions en espais públics, però de moment, deixa que els propietaris de bars petits triïn la política que volen aplicar als seus locals. A les universitats està prohibit fumar i vendre tabac en totes les instal·lacions. Tampoc es pot fumar a la feina i el mateix passa als transports públics, als cinemes, teatres i centres de convencions o edificis públics. En bars i discoteques de nit, en canvi, us serà molt difícil trobar un racó on no respireu fum. Si sou fumador, fixeu-vos en els cartells que es poden veure en la majoria de locals públics amb indicacions d'«espai lliure de fum» o «aquí es permet fumar».

AGAFO ELS TRANSPORTS PÚBLICS

Tren, metro, bus...

Són un bon sistema, en general efectiu –tot i que encara amb deficiències– i força econòmic, en comparació amb altres capitals europees com Londres, si viviu a Barcelona i rodalies. Aquests són alguns consells que es poden donar en relació amb el bon ús dels transports públics, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona: a) els embussos són habituals i imprevisibles, sobretot en hores punta: si teniu una cita important i no podeu fer tard, assegureu-vos el tret, no fos cas que..., i agafeu el metro (si sou a Barcelona o rodalies); b) si penseu utilitzar el transport públic compreu-vos bitllets integrats que, a Barcelona i rodalies, us permeten viatjar amb metro, bus i tren pel preu d'un sol bitllet. Consulteu-ne les ofertes: actualment hi ha molts abonaments i combinacions possibles (bitllets integrats, abonaments mensuals, tarifes especials per a joves i estudiants...); c) a l'autobús pagueu amb monedes (no us acceptaran bitllets gaire grans!); d) per bé

o per mal, no tothom deixa el camí esquerre lliure a les escales mecàniques del metro: no us neguitegeu, doncs, si algú us barra el pas; e) en molts llocs hi ha autobusos nocturns; l'àrea de Barcelona, per exemple, disposa dels anomenats *Nitbús*, una bona manera d'estalviar-se els diners del taxi i, no cal dir-ho, tota una experiència; f) en tots els transports públics hi ha seients reservats per a persones grans, amb alguna mena de discapacitat o dones embarassades. Si va molt ple, no està de més cedir el vostre seient en algun d'aquests casos; i g) per acabar, un consell que no podeu oblidar mai: si plou molt, tingueu paciència; tot es destarotarà una mica i probablement aquell dia fareu tard.

VAIG EN BICI

Ciclisme urbà

El boom de l'ús de la bici com a sistema de transport urbà encara és molt recent a Barcelona i rodalies, però cada vegada més estès. I és que encara estem lluny de molts països centreeuropeus on la bicicleta, a més de ser respectada pels conductors i conductores d'altres tipus de vehicles, és un dels mitjans de transport més utilitzats entre l'estudiantat. En ciutats com Heidelberg (Alemanya), Copenhaguen (Dinamarca), Upsala (Suècia) o Oxford (Anglaterra), és habitual veure circular pels carrers centenars de joves universitaris a dalt del vehicle de dues rodes més famós mundialment parlant. Podeu trobar bicis de segona mà molt senzilles a bon preu i també els últims models en bicis de carreres, de muntanya o plegables. A Barcelona, els carrils bici van creixent, tot i que lentament i amb dificultats de convivència amb motos, cotxes i autobusos; i si voleu deixar la bici al carrer no us oblideu de lligar-la bé. Tot i això, ningú no treu que quan torneu ja no hi sigui. L'administració treballa per minimitzar l'índex de robatoris i hi ha pàrquings privats amb espais especials per a bicis. També podeu combinar la bici i el transport públic. A més, Barcelona comença a assajar algunes experiències d'èxit a ciutats com Berlín, de lloguer de bici a la carta. Aquí, en diem *Bicing*.

FAIG DIT

L'autoestop

Fer dit o autoestop no és una pràctica gaire estesa a Catalunya. Només en algunes zones rurals, podeu trobar veïns que utilitzen esporàdicament aquest sistema per anar d'un poble a un altre. Recomanable o no, si es fa dit a la zona metropolitana de Barcelona pot molt ben ser que tot el que se n'obtingui siguin els fums contaminants dels cotxes, amb les excepcions pertinents, és clar. En les zones menys habitades, en canvi, és més fàcil que algú s'aturi.

CONDUEIXO

Anar en cotxe

L'ús del vehicle privat està força estès a Catalunya. Tot i que les distàncies entre poblacions i comarques mai són gaire grans, fora de Barcelona i rodalies la xarxa de transport públic segueix sent deficitària per moure's amb un mínim de comoditat. Les primeres hores del matí i les últimes del vespre, i també al principi i al final del cap de setmana, les entrades i sortides de Barcelona són, com en moltes grans ciutats europees, un bullici de cotxes. És estrany trobar una família de tres o quatre membres que no disposi d'un cotxe en propietat i sovint és normal que n'hi hagi més d'un, tot

i que la despesa de manteniment –l'assegurança, la benzina...– és força important. Això pot sobtar; per exemple, en casos com el dels països nòrdics on tenir cotxe és gairebé un luxe, ja que els impostos que s'hi associen són molt elevats.

És força habitual que els joves es treguin el permís de conduir un cop l'edat ho permet; aquí és als 18 anys, com a la major part dels països d'Europa (als Estats Units, per exemple, és als 16). Aconseguir el permís, però, no és fàcil i tampoc barat. Molts joves fan aquest pas quan comencen la universitat. Alguns campus són lluny del casc urbà i en alguns casos no hi ha totes les connexions necessàries en transport públic necessàries per al dia a dia. Des de 2006, funciona el sistema de carnet per punts (per a qualsevol vehicle de motor): per cada infracció es retiren punts fins a un màxim que suposa la retirada del carnet.

Excepte alguns cotxes de gamma alta, el canvi de marxes dels cotxes és manual. I com la majoria sabreu, el conductor té el volant a l'esquerra del vehicle i es condueix per la dreta.

Llogar o compartir cotxe

Si viviu a Barcelona, teniu carnet i voleu fer una escapada a la Costa Brava o algun poblet dels Pirineus, un bon sistema és llogar un cotxe en algunes de les companyies de baix cost. Els darrers anys, han aparegut moltes companyies de baix cost de lloguer que tenen preus realment molt ajustats, encara més si sou uns quants per compartir despesa. Una altra opció, que funciona en algunes universitats allunyades dels centres urbans, és la de compartir cotxe. Només us heu de posar d'acord i pactar un preu per contribuir a la despesa de benzina, i tindreu un transport còmode i sostenible!

Tolerància 0

Les morts a les carreteres a Catalunya han arribat a xifres molt preocupants els últims anys. El perfil majoritari és d'un home, jove i begut. És per això que des del 2005, conduir amb alguna copa al cos està molt perseguit per les autoritats. La campanya Tolerància 0, que ja s'ha aplicat a països com França, pot portar a multes força elevades, la retirada del carnet i, en casos greus, la presó. Penseu-vos-ho dues i tres vegades abans de conduir beguts.

TORNAR A CASA

Vols barats

A Catalunya trobareu ofertes de vols barats per viatjar per la Península i per tot Europa. Encara no es disposa de l'oferta d'una ciutat com Londres, però trobareu companyies de baix cost que volen des de l'aeroport del Prat i també des d'altres ciutats properes, com Girona o Reus. A Internet, ja ho sabeu, les millors ofertes.

El vaixell també pot ser un sistema de transport per viatjar, especialment a les Illes Balears: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

TELÈFON, CORREU I INTERNET

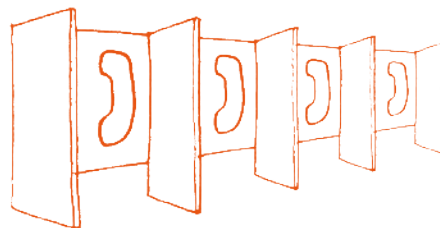
PARLO PER TELÈFON

Com he de respondre?

Respondre al telèfon és una de les pràctiques quotidianes que, segons com, pot donar lloc als malentesos més divertits i inimaginables. Aquí quan truqueu a casa d'algú acostumeu a demanar per la persona amb qui voleu parlar amb un **Que hi és...?** o **Que podria parlar amb...?** I normalment no hi ha una identificació obligada. En general, qui respon és qui pregunta amb qui parla: **De part de qui?** o **Amb qui parlo, si us plau?** El mateix sol passar a l'altra banda del fil telefònic: qui respon no s'identifica i acostuma a contestar amb un: **Digui'm** –literalment *tell me* en anglès– o un simple **Sí?** I, si es vol ser una mica més acurat, un **Hola, bona tarda**. Us imagineu quantes respostes hi deu haver arreu del món? En alguns països, la persona que respon al telèfon diu el seu nom o el seu número de telèfon. **Sí, Hola** o **Digui** són, només, tres de les formes que més s'utilitzen a casa nostra. Com que aquí anem a dormir tard, es pot trucar sense molestar fins a les onze de la nit aproximadament, tot i que sempre és millor conèixer els costums de cada casa.

Telèfons públics i locutoris

Si no teniu telèfon mòbil i tampoc no teniu accés telefònic allà on esteu vivint, encara trobareu al carrer algunes cabines de telèfon que funcionen amb monedes o targetes. Pensats per a la població immigrada, també han proliferat locutoris amb cabines individuals que ofereixen preus especials per trucar a l'estranger. Assegureu-vos de les tarifes i del bon funcionament dels aparells.

Fixos i mòbils

A Catalunya, com en altres països mediterranis com ara Itàlia, l'ús del telèfon mòbil està més que estès. No us estranyeu, doncs, de veure persones de qualsevol edat i a tota hora que parlen pel mòbil al carrer; a l'autobús o dins d'un restaurant. No podeu utilitzar el mòbil mentre feu classe, tampoc al cine, al teatre i durant qualsevol acte o esdeveniment públic en què es demani silenci.

ENVIO UN PAQUET

Correus i missatgeria

Si heu d'enviar paquets a casa, podeu utilitzar el sistema postal oficial, Correus, a uns preus raonables sempre que no necessiteu un enviament urgent. A Correus podreu triar entre tarifes ordinàries i altres d'especials d'enviament per avió o de correu certificat. Informeu-vos-en abans. Trobareu oficines a les principals poblacions de Catalunya. També podeu accedir al servei de les grans companyies de missatgeria, que acostumen a tenir franquícies a bona part del territori.

ENVIO UN CORREU ELECTRÒNIC

Cibercafès

Si voleu utilitzar Internet no tindreu cap problema. Ho podeu fer gratuïtament a la universitat i en alguns equipaments públics, com ara les biblioteques. També trobareu una gran varietat d'oferta de pagament, sobretot a Barcelona i altres ciutats, on és molt fàcil de trobar un cibercafé obert a qualsevol hora del dia. Pregunteu les tarifes abans de començar a utilitzar el servei i compareu entre els que tingueu més propers del barri. Si penseu quedar-vos una temporada i voleu contractar una línia, assegureu-vos abans de les condicions de les companyies i dels compromisos de permanència que us exigeixen.

Xarxa Wi-Fi

Informeu-vos a Internet de la possibilitat de connectar-vos a alguna xarxa pública o ciutadana de forma gratuïta al vostre barri o ciutat. En algunes ciutats, com ara Barcelona, els ajuntaments han impulsat xarxes accessibles en algunes zones per fomentar i facilitar l'ús de les noves tecnologies entre els ciutadans. Al mateix temps alguns col·lectius ja treballen per estendre xarxes compartides.

ESTUDIO

Finançament dels estudis

A Catalunya cal pagar una matrícula per a estudiar a la universitat. Els preus varien segons el tipus d'estudis i, sobretot, segons que es tracti d'una universitat pública o privada. Hi ha una sistema de beques, però els imports d'aquests ajuts no són gaire elevats. Així mateix, en el nostre país no hi ha gaire tradició pel que fa a les beques salari o crèdits per a pagar els estudis que es retornen un cop començada la vida professional. Aquesta situació varia molt d'un país a un altre. Hi ha països on els estudis són gratuïts; en d'altres, com ara Suècia i Dinamarca, els estudiants reben un ajut de l'estat per a poder-se pagar les despeses derivades dels estudis: allotjament, material, desplaçaments, etc.

L'autoresponsabilitat

Aquí, són els mateixos estudiants els que s'han de responsabilitzar de la gestió dels seus afers acadèmics en començar els estudis: matricular-se, triar itineraris, etc. En molts països asiàtics i llatinoamericans, en canvi, l'alumne troba el camí més traçat des del principi: no ha de pensar a triar els itineraris d'estudi, perquè ja estan preestablerts. Si veniu d'algun d'aquests països, pot ser que d'entrada trobeu a faltar aquest suport personalitzat i que us sobti el nostre funcionament. Però, que això no us desanimi, ja veureu com ben aviat us familiaritzareu amb aquest sistema i hi trobareu avantatges. Per exemple, podreu fer-vos un currículum adaptat als vostres interessos.

Tracte amb el professorat

Podeu tutejar un professor? Els nivells de confiança entre el professorat i l'alumnat sempre depenen del caràcter, l'accessibilitat i el do per a les relacions socials de totes dues parts. Convé saber, però, que en determinades cultures, com l'anglosaxona o l'asiàtica, la distància sol ser més gran –a la Xina, per exemple, la universitat és vista com una entitat tutora i el professorat és tractat amb gran reverència– i que en d'altres, el tracte sol ser més proper i informal, sempre, naturalment, dins uns paràmetres de respecte i amb les excepcions corresponents (a Itàlia se sol tractar el professorat de vostè). A les universitats catalanes, per regla general, les relacions són disteses, i no està mal considerat que l'alumne tracti de tu el professor; de fet, no costa gaire veure'ls prenent un cafè plegats.

El quart d'hora acadèmic

Aquesta expressió fa referència al fet que, majoritàriament, les classes no comencen puntualment, a l'hora fixada, sinó entre cinc i quinze minuts més tard. Aquest espai de temps, que serveix perquè l'alumnat i el professorat es desplacin d'una aula a una altra i tinguin un petit descans, aquí s'anomena *quart d'hora acadèmic*. Tot i que hi ha moltes universitats que fan aquesta pausa, també n'hi ha que no la practiquen. Aquest és el cas, per exemple, de les universitats xineses, on, com ja s'ha dit, la puntualitat té una gran importància socialment i culturalment. A Colòmbia en diuen *la ley del cuarto*.

Menjadors universitaris

Els menjadors o bars universitaris són un punt de trobada ineludible. I també són, no cal dir-ho, el millor lloc per a menjar un entrepà, fer un dinar ràpid, o un cafè a mig matí. Algunes universitats europees, com les alemanyes, ja fa temps que ofereixen uns abonaments que permeten menjar-hi a uns preus molt reduïts.

Fer campana

No anar a classe per fer altres coses (anar al bar, fer un treball, quedar-se a casa a dormir...) és una cosa que poc o molt tothom hem fet algun cop a la vida. D'aquesta pràctica, tan habitual entre segons qui, aquí en diem **fer campana** o **fer pila**, entre altres expressions. A Colòmbia rep el nom de *mamar clase*, i als països francòfons, *école buissonnière*. En general, no es castiga, però hi ha alguns sistemes universitaris, com el xinès, que la persegueixen quan es produeix de forma reiterada.

Estudiar a l'estranger

Tot i que les noves generacions cada vegada s'interessen més per formar-se a l'estranger; sobretot per aprendre idiomes, encara avui són un col·lectiu minoritari. Hi ha poca tradició de mobilitat entre la gent jove, i molt pocs ajuts i beques. Tenim els Erasmus, i algunes beques privades amb tot de requisits i únicament per als millors expedients.

TREBALLO

Estudies o treballes?

Hi ha estudiants que es dediquen completament als estudis i d'altres que compaginen aquesta activitat amb alguna feina de poques hores (sovint cangurs, classes particulars, cambrer/a, etc.). També hi ha persones adultes que, a banda de l'activitat professional, fan una carrera universitària o estudis de tercer cicle, postgraus o màsters.

Quan començo?

Aquí, l'inici de l'activitat professional sol coincidir (amb una mica de sort) amb l'acabament dels estudis superiors. Si no és així, se sol continuar l'activitat acadèmica amb algun estudi de tercer cicle d'especialització o més orientat a l'objectiu laboral. En altres països, en canvi, com ara al nord d'Europa, Alemanya, els Estats Units o Austràlia, no és estrany que la gent jove es prengui un any sabàtic després d'acabar la carrera i, en alguns casos, també abans d'entrar a la universitat, especialment per a fer viatges i conèixer món.

Busco feina

Si sou estrangers, heu de saber que per poder treballar aquí s'han de complir dos requisits: en primer lloc, cal tenir el permís de residència, i, en segon lloc, cal demanar un permís de treball. Per ser funcionari de l'Administració pública, cal tenir la nacionalitat espanyola o la d'un dels altres estats membre de la Unió Europea.

M'INDEPENDITZO

Anar-se'n de casa

A Catalunya, la majoria d'estudiants universitaris depenen econòmicament dels pares. A més, com a mitjana, la gent jove no se'n va de casa dels pares abans dels 25 anys. Aquest és el cas, sobretot, dels joves de Barcelona i rodalies —on es concentra la major part de la població de Catalunya—, que continuen al domicili familiar durant el període d'estudis superiors. Cal dir també que des de fa pocs anys en algunes poblacions hi ha habitatges especials per a joves, amb uns preus més reduïts que els del mercat, tot i que l'oferta encara és molt escassa. Aquesta situació de dependència econòmica dels joves, sobretot dels estudiants universitaris, contrasta amb la d'altres països d'Europa, en què la gent jove s'independitza molt abans.

El fet que els fills s'estiguin a casa dels pares fins a una edat tan avançada fa que aquí les relacions familiars siguin força importants. Segurament això pot sorprendre nòrdics i centreeuropeus, que en general se'n van de casa així que poden i que amb prou feines veuen la família durant l'any. També pot sorprendre asiàtics i africans, però per motius ben diferents, ja que aquests potser trobaran que aquestes relacions són poc intenses i poc respectuoses en comparació amb les dels seus països d'origen, on la família té un paper central i els lligams familiars són tan forts que es pot dir que les relacions entre pares i fills continuen sent totalment estretes al llarg de la vida.

BUSCO PIS

Residència

Per als ciutadans i ciutadanes de la Unió Europea aconseguir el permís de residència és un tràmit; hi tenen dret però l'han de demanar. Les persones que tenen altres nacionalitats han de presentar una sol·licitud, que els pot ser acceptada o denegada.

Habitatge

Els preus dels pisos s'han encarat de forma considerable aquests últims anys, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona, tant els de compra com els de lloguer. Això no obstant, per als més joves s'han creat uns serveis que disposen de borses de pisos amb uns preus i unes condicions més accessibles i que també ofereixen la possibilitat de poder compartir el pis amb altres persones (estudiants, la majoria dels casos, però també gent gran) i reduir, per tant, les despeses.

Aquí és habitual compartir pis entre els joves universitaris. Això permet que estudiants d'aquí i de diversos orígens puguin establir relacions interculturals.

TINC FILLS

Després d'unes quantes dècades amb un estancament de la natalitat a Catalunya, actualment gairebé es pot parlar d'un segon *baby-boom*: ara, els que van néixer entre el final dels seixanta i la meitat dels setanta ja comencen a omplir les escoles bressol una altra vegada. Tot i que als últims temps, els governs català i espanyol han començat a impulsar mesures per a les famílies amb fills, les polítiques de conciliació es troben encara molt lluny de les de països com Suècia o d'altres d'escandinaus. Actualment, la baixa de maternitat és de 16 setmanes i és molt recent el permís de paternitat, de 15 dies.

ME'N VAIG DE FESTA

Horaris nocturns

Un aspecte de la nit que cal dominar bé són els horaris nocturns, no fos cas que arribéssiu massa d'hora al club de torn i us passéssiu una hora sols, ballant amb el DJ... Aquí, la gresca comença cap a les dotze, quan la gent es troba als bars i locals d'oci de les poblacions per fer-la petar i beure en grup. Les discoteques comencen a omplir-se pels volts de les dues. De tres a cinc, la millor hora, és quan hi ha més gent i quan és més fàcil fer amics. La majoria de locals tanquen entre les cinc i les sis, tot i que n'hi ha que tanquen més tard. Si aleshores encara teniu ganes de moure l'esquelet, teniu en llocs encara oberts la darrera oportunitat que us ofereix la nit. Molta gent jove, de tornada cap a casa, aprofita per fer el primer mos del dia.

Beure al carrer

Barcelona ha volgut posar ordre als espais públics i ha engegat un seguit de normes que prohibeixen, entre altres coses, beure alcohol al carrer; fer *grafitti* i pintades –tot i que l'art urbà segueix tenint molta força a la ciutat–, omplir parets i façanes de cartells publicitaris, jugar amb apostes al carrer o exercir la prostitució. Han estat unes mesures polèmiques. Per a alguns, són imprescindibles per garantir una convivència als carrers de la ciutat i, per a altres, no deixen de ser un intent d'amagar als visitants alguns dels déficits i problemes de la ciutat.

Festes populars i folklore

Les festes populars són una de les manifestacions lúdiques i folklòriques més arrelades a Catalunya. N'hi ha de tot tipus i se'n fan a molts pobles i ciutats del país. Algunes tenen a veure amb fets o celebracions religioses, i d'altres, no. Entre les més famoses destaquen la Patum de Berga, els carnivals de Vilanova i Sitges, les fires de Sant Narcís a Girona, les festes de la Llum a Manresa, les festes de Segar i Batre en molts pobles...

De festes no tan antigues però que han esdevingut molt populars cal destacar la Diada de Sant Jordi –el «dia dels enamorats» a Catalunya–, en què pobles i ciutats s'omplen de parades de llibres i de roses, una diada que ja han adoptat ciutats tan llunyanes com Tòquio, al Japó. Altres celebracions populars amb molta participació són la Mercè, a finals de setembre només a Barcelona, i la revetlla de Sant Joan, el 23 de juny. Per Sant Joan se celebra el solstici d'estiu, amb fogueres al carrer –organitzades i controlades– i focs artificials. És una nit per trobar-se amb els amics i compartir sopar; menjar coca –feta de pasta de brioix amb fruita confitada, pinyons i, en alguns casos, crema– i beure cava, i acabar de matinada dormint a la platja, quan n'hi ha, és clar. La revetlla de Sant Joan manté algunes similituds en altres països, com ara Irlanda, on aquesta nit les parelles salten damunt del foc per assegurar-se la descendència.

Catalunya, com a país mil·lenari que és, té una llarga tradició folklòrica que comprèn activitats i camps ben diversos: des dels castells als pastorets, la sardana, els correfocs o les havaneres. Una cosa que cal tenir en compte si s'hi vol participar és que cal anar preparat i portar la roba adequada si no es vol patir més del compte: roba d'estiu per als castells, i una gorra o barret per protegir-se del sol; roba vella de cotó i que tapi per als correfocs (amb barrets i mocadors inclosos), etc.

Oferta cultural

Si passeu una temporada a Catalunya segur que no tindreu temps de provar tota l'oferta cultural que es reparteix, sobretot els mesos d'estiu, per ciutats de tot el territori. Barcelona, que aspira a situar-se al costat de capitals culturals com Londres, aca-para bona part dels festivals de música i teatre (el Festival Grec, el Primavera Sound o el Sónar), però també en altres ciutats i pobles podeu trobar propostes interessants. Internet, com sempre, la solució; i també per estar al cas de descomptes especials, sobretot per a estudiants.

FAIG VACANCES

Vacances

A Catalunya, l'alumnat sol tenir entre vuitanta i cent dies de vacances l'any. La gent que treballa acostuma a tenir de vacances al voltant d'una vintena de dies feiners (una trentena en total, si hi incloem els caps de setmana del període de vacances). Per a l'alumnat, els períodes de vacances són els mesos d'estiu (juliol, agost i, parcialment, el setembre), per Nadal (quinze dies, aproximadament) i per Pasqua (deu dies pels volts dels mesos de març o abril).

Pont i fer pont

Pont és un dia feiner que queda entre dos dies festius o inhàbils i que es converteix també en dia festiu o inhàbil. Així, aquesta successió de dies esdevé per a molta gent unes petites vacances. N'hi ha, però, que no tenen tanta sort i que han de treballar. Popularment es diu que els que poden aprofitar aquest dia «fan pont».

FAIG ESPORT

Esport d'estiu i d'hivern

Catalunya és un país força esportiu, i es fa estrany de trobar un jove que no practiqui algun tipus d'esport, tot i que, alerta!, també n'hi ha. El futbol i el bàsquet són els més populars, però el tennis i la natació també tenen força adeptes. A l'hivern, qui hi arriba econòmicament i en sap esquia als Pirineus. I a l'estiu cada cop hi ha més gent que fa esports d'aventura. Amb tanta activitat, tampoc no és estrany que alguns equips o esportistes catalans, com en Pau Gasol, el Barça o la Penya siguin coneguts fora del

MODA I APARENÇA

EMVESTEIXO

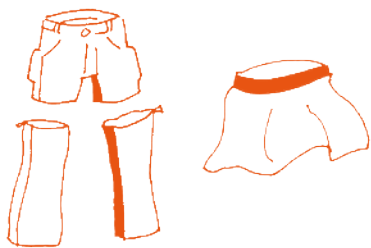
Què em poso?

Què em poso aquesta nit? Vet aquí una pregunta que tothom ens hem fet milions de vegades i que mai no té una mateixa resposta. En general, l'estil que ha de tenir la nostra roba depèn, entre altres coses, del grau de formalitat que exigeix la nostra cita; es poden donar alguns consells sobre quina és la manera més apropiada de vestir aquí, amb el benentès que cadascú és lliure de fer el que vulgui: en segons quin tipus de feina (certs càrrecs directius, relacions de protocol) i als actes formals, com un casament, una recepció oficial, una representació d'òpera, la gent sol anar-hi força mudada; pel que fa a la resta de situacions –sortir amb els amics, anar de festa, visitar un familiar–, ja depèn del gust (i les ganes!) de cadascú.

Roba i clima

El clima dominant a Catalunya és el mediterrani, que és el que també trobem en altres països propers –com Grècia o Itàlia–, i que es caracteritza per uns estius secs, pluges a la primavera i a la tardor, i un fred suau a l'hivern. Amb tot, també trobem el clima alpí als Pirineus, amb temperatures força baixes a l'hivern. Què vol dir, però, tot això a la pràctica? Quina roba ens hem de

posar? En general es pot dir que convé abrigar-se força d'octubre a febrer; període durant el qual es fa indispensable portar roba d'hivern (jerseis gruixuts, abrics...) i molt especialment a les zones fredes del país. De març a abril i d'octubre a novembre no cal abrigar-se tant i el més assenyat és dur roba de mig temps (cal vigilar; però, amb les baixades i pujades de temperatura, molt freqüents en aquesta època). De maig a setembre és quan fa més calor i quan s'imposa la roba d'estiu: faldilles i pantalons curts, samarretes, sandàlies...

PARTICIPACIÓ

PARLO IDIOMES

Aprendre llengües

Aprendre català i castellà no només és necessari per integrar-se millor al país, sinó que, a més, pot ser molt útil per a trobar una bona feina. El domini de l'anglès i altres idiomes, com l'alemany o el francès, també és, en aquest sentit, molt ben valorat i pot ser un punt a favor:

Parles anglès?

A Barcelona cada vegada és més fàcil trobar persones atenent el públic que parlen idiomes, anglès bàsicament, o almenys que es defensen per poder atendre'n les demandes. No és, però, una situació generalitzada. Fora de les zones turístiques i sobretot entre la gent més gran, el coneixement de l'anglès és més aviat minoritari. Pot ser, doncs, que en alguns casos sigui una mica més complicat aclarir-vos sense nocions de català i castellà.

VULL PARTICIPAR

Votar a partir dels 18

Per poder exercir el dret de vot al Parlament de Catalunya i al Congrés i Senat espanyols, cal estar nacionalitzat, i a més, en el primer cas, estar censat a Catalunya. Els ciutadans de la Unió Europea poden votar i ser elegits a les eleccions municipals i a les europees sense tenir la nacionalitat.

Associacionisme

A Catalunya la cultura associativa és tot un fenomen social. Hi ha un teixit associatiu molt important i, per tant, la possibilitat de connectar amb altres persones per a dur a terme activitats molt diverses. La universitat participa d'aquest caràcter associatiu en general i també en el vessant del voluntariat, és a dir, que s'hi pot exercir la solidaritat amb una projecció molt àmplia.

I DEL CATALÀ, QUÈ?

Quines llengües es parlen a Catalunya?

A Catalunya, les principals llengües de comunicació són el català i el castellà. El català és la llengua pròpia del país i històricament ha estat la llengua hegemònica, la llengua utilitzada en la majoria de situacions comunicatives. No obstant això, a causa de la repressió política exercida contra la llengua catalana en llargs períodes de la història moderna, del desenvolupament econòmic i del fet que Catalunya és un lloc d'acollida d'immigrants d'arreu del món, el català conviu actualment amb el castellà, i també amb altres llengües com l'anglès, el francès, l'alemany, l'àrab, el berber, el tagal, etc.

El 74,5 % de la població de Catalunya parla el català i el 94,5 %, l'entén. El castellà és conegut per pràcticament tothom, i moltes persones, sobretot la gent jove, poden expressar-se en anglès.

Una de les llengües

El català és entre les deu llengües més parlades i escrites de la Unió Europea; el nombre de parlants del català supera el de llengües com el danès o el finès. A la Unió Europea hi ha milions de persones que habitualment parlen una llengua diferent de la llengua oficial de l'estat en què viuen i, d'aquestes, el català és la que té un major nombre de parlants. A més de parlar-se a Catalunya, el català també es parla al País Valencià, a les Illes Balears, a la franja oriental d'Aragó, a la part de Catalunya sota l'administració francesa, a la ciutat de l'Alguer (a l'illa de Sardenya) i a Andorra, on és la llengua oficial. En el conjunt d'aquests territoris, hi viuen més de deu milions d'habitants.

Un model lingüístic integrador

La societat catalana ha optat per un model lingüístic integrador, que fa compatible el plurilingüisme amb la promoció de l'ús de la llengua catalana, ateses la condició de llengua minoritària del català en el context mundial i les mancances derivades de molts anys de repressió. Les mesures que afavoreixen l'ús del català contribueixen a preservar la diversitat lingüística i cultural del món, patrimoni de tota la humanitat.

Actualment, el català és la llengua utilitzada per l'Administració pública (Govern de Catalunya, anomenat Generalitat; ajuntaments; universitats), pels mitjans de comunicació de titularitat pública de Catalunya (ràdio i televisió) i per un nombre important de mitjans de titularitat privada (diaris, revistes, ràdios i alguns programes de televisió). En català es fan moltes activitats culturals: obres de teatre, conferències, seminaris, etc., tot i que hi ha una àmplia oferta en altres llengües. El català també té una presència important en l'activitat socioeconòmica del país: en la publicitat, en la retolació de molts establiments comercials o en la documentació bancària, per esmentar-ne alguns exemples. Finalment, el català és la llengua pròpia de l'ensenyament: en l'ensenyament primari i secundari, la majoria de les assignatures s'imparteixen en llengua catalana.

Què hi diu la llei?

La Llei de política lingüística, aprovada pel Parlament de Catalunya el gener de 1998, defineix el marc normatiu per al català i el castellà a Catalunya. La Llei estableix que el català és la llengua pròpia de Catalunya, concepte que compromet les institucions catalanes a usar-la de manera general i a promoure'n l'ús públic. També estableix l'oficialitat del català i del castellà a Catalunya, fet que garanteix als ciutadans i les ciutadanes el dret d'utilitzar les dues llengües lliurement en totes les seves activitats públiques i privades.

Així mateix, l'11 de desembre de 1990, el Parlament europeu va aprovar la Resolució sobre la situació de les llengües a la Comunitat i sobre la de la llengua catalana. Aquesta resolució reconeix la vigència actual i l'ús de la llengua catalana en el context de la Unió Europea i en proposa la incorporació en determinades actuacions de les institucions europees. Des de llavors s'han aprovat diferents acords en organismes oficials de la UE que normalitzen l'ús de la llengua en les institucions. El 7 de novembre de 2005, per exemple, es va signar l'Acord administratiu entre el Govern espanyol i la Presidència del Consell de Ministres de la UE pel qual s'autoritza l'ús oficial en aquesta institució de les llengües distintes

del castellà que tenen estatut de llengües oficials segons la Constitució espanyola. El desembre de 2005 la Comissió Europea va aprovar un acord segons el qual qualsevol persona física o jurídica que resideixi o que tingui la seu a l'Estat espanyol es pot adreçar per escrit en català a la Comissió Europea i rebre'n una resposta en aquesta mateixa llengua.

A la universitat

A les universitats catalanes, el català té l'estatus de llengua pròpia i oficial, tot i que també hi és oficial el castellà. Com a llengua pròpia, el català és la llengua utilitzada en les comunicacions institucionals; així mateix és la llengua de relació personal de molts membres de la comunitat universitària.

La voluntat de projecció internacional de les universitats catalanes, que es concreta en un creixent intercanvi amb universitats d'arreu del món, i el context general de mundialització de la societat actual fan que les universitats catalanes siguin cada cop més multilingües. Conscients d'aquesta realitat, la política lingüística de les universitats catalanes s'orienta tant a garantir el procés d'extensió social de l'ús del català com a promoure el coneixement d'altres llengües i la seva utilització en determinats àmbits.

Les universitats catalanes posen a disposició de totes les persones que ho necessitin una àmplia gamma de recursos per a aprendre català. Atès el lloc central que ocupa el català dins la família de les llengües romàniques, si es coneix alguna d'aquestes llengües (castellà, francès, italià, portuguès, etc.), en poc temps es pot seguir una classe impartida en llengua catalana. Així mateix, la varietat lingüística científicotècnica, que és la utilitzada en la docència, presenta més similituds entre les llengües d'una mateixa família que no pas la varietat pròpia dels usos informals i, per tant, és més fàcil d'entendre. A les universitats catalanes, tant el professorat com l'alumnat poden escollir la llengua en què volen expressar-se d'entre les dues d'oficials. Un seixanta per cent de les classes, aproximadament, és en català, tot i que l'ús de les llengües varia molt segons les universitats i les titulacions. L'alumnat, abans de matricular-se, pot demanar informació al coordinador del seu programa sobre la llengua en què s'imparteixen els grups classe; a més, pot fer els exàmens i els treballs tant en català com en castellà, independentment de la llengua utilitzada pel professorat.

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Llengües

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa
**Comissionat per a Universitats
i Recerca**